

מוֹטִיב

על שם ליאורה דיין

ירחון בנושא שירה וספרות עברית

גיליון 23 | יוני 2017, סיוון ה'תשע"ז

גיא ארשלויאן

צביה גולן

אשר גל

עין־יה טמיר

דוד ישראל ארונשטם

חיים ספטי

נורית צדרבוים

ילנה קוקוליאנסקי

איריס ש'

ויקי שטמר

צֶלֶלִיִּים וּמְנַגֵּיִם

גליון 23 מתחיל...

אנו שמחים לפרסם גליון נוסף של ירחון השירה והספרות "מוטיב", ונושאו: צלילים ומנגינות - יצירות על המוזיקה והצלילים שמלווים את החיים (לטוב ולרע).

את הגליון מלווים הפעם איורים שאייר במיוחד בעבורנו דן פרבר, מאייר, קרטוניסט ויוצר בכתיבה; סיפורת ופזמונים.

הרשו לנו להביא כאן חלק מהפרק "פסנתר של סיום", מתוך ספרו של רובי גורדון "יסורי איש הניירות":

ועכשיו הפסנתר שלי מנגן. המנגינה הולכת ומתחזקת. והוא אומר לי, הפסנתר: היה לך את הזמן שלך. תסתכל על הדברים בצורה חיובית. עם דמעות מחויכות. היו לך את ההרפתקאות שלך, המסעות בעולם, היו לך את הנשים שלך, חלק מהן אפילו נשארו אתך עכשיו. היה לך את הזמן שלך, אומר לי הפסנתר.

ואני יושב מולו, איש עשיר וחסר כל, עוצם עיניים והצלילים שלו פורטים לי על הזכרונות.

הנגינה שלו מחליקה באוויר, ואני מחייך. היה לי את הזמן שלי. עכשיו יבואו אחרים. עוד מעט עולות הכותרות, והאורות ידלקו. ומישהו עם מדים בצבע בורדו יכנס עם שואב אבק וינקה את השאריות. ואני, היה לי את הזמן שלי, המסעות שלי, הנשים שלי, ואפילו היה לי את הפסנתר שניגן לי בסוף.

קריאה מהנה,

אלירן דייץ, יאיר בן-חור, רובי גורדון

ירחון "מוטיב" הוא כתב עת מקוון לעת עתה המתפרסם אחת לחודש. כל גליון יעסוק בנושא שהמערכת תבחר, ויפורסמו בו עשר יצירות. העבודה ביחרון מתבצעת בהתנדבות מלאה, אי לכך אין לצפות לתגמול כספי כלשהו על פרסום יצירות, לרבות לא לממלוגים כלשהם; בשליחת יצירה לפרסום מאשר היוצר את אפשרות פרסומה בירחון, ולא יהיו ליוצר השגות או טענות באשר לפרסום או לאי-פרסום יצירתו בירחון.

ליאורה דייץ ז"ל הייתה אוהבת אדם. אהבתה הגדולה ביותר הייתה למילה הכתובה ולקריאת ספרות ושירה, ואותם קראה עד סוף ימיה.

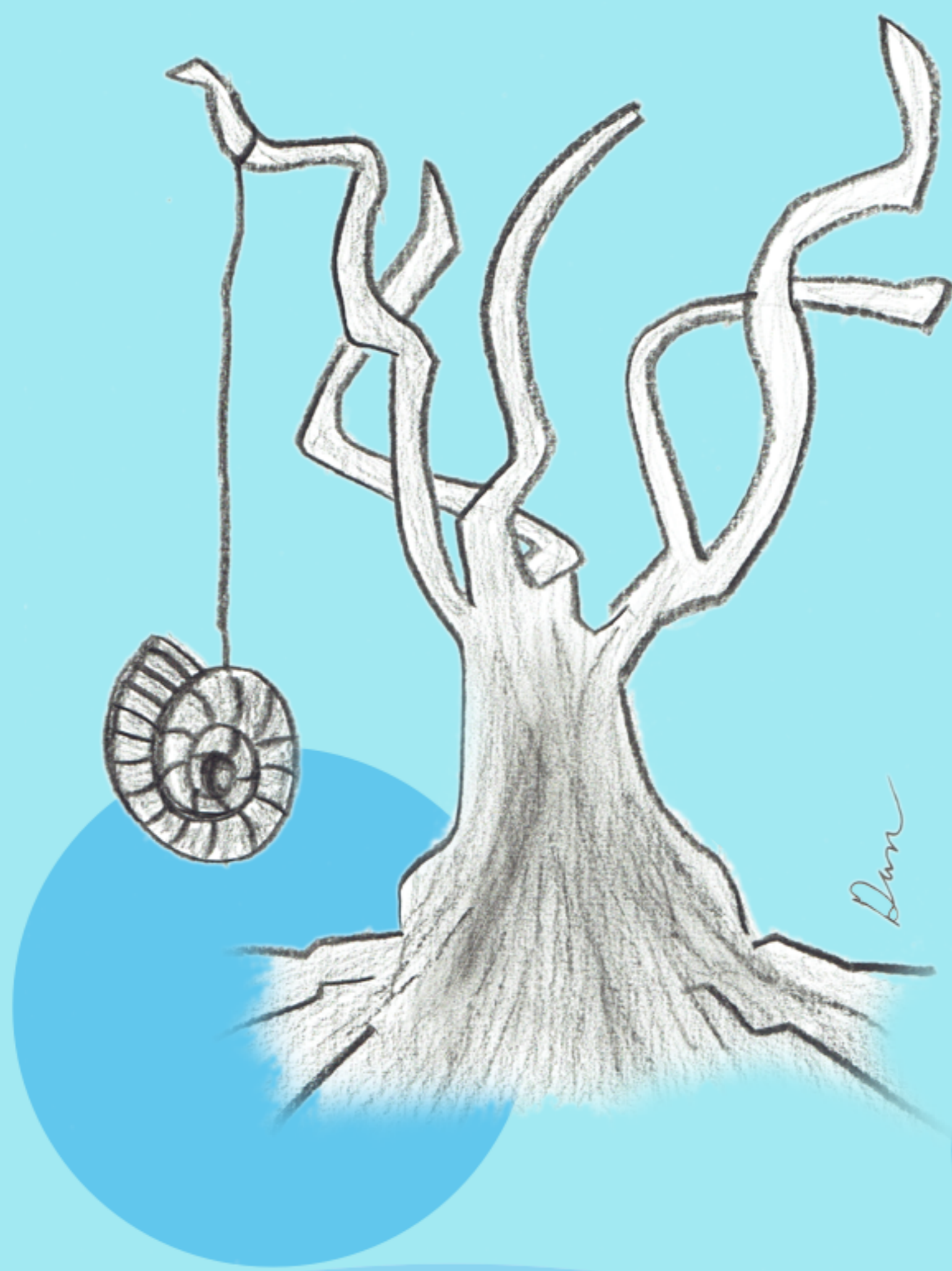
ירחון "מוטיב" נוסד לזכרה ונושא את שמה.

קונכיות אצרו קולות המים הנסוגים

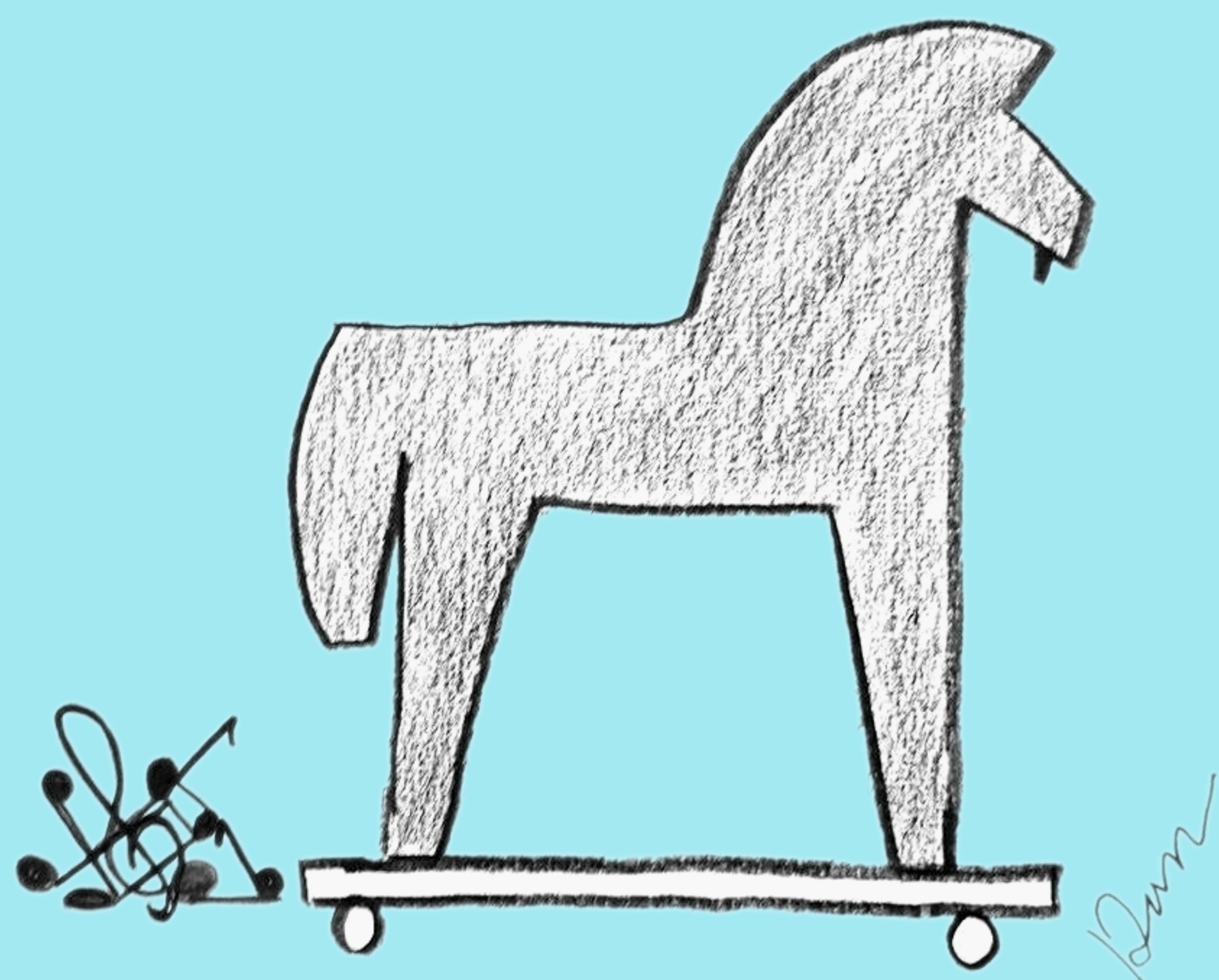
חיים ספטי

קונכיות אצרו קולות המים הנסוגים
ואני אמרתי ללקט קונכיות למען אדע איך נפל דבר והפכתי לאיש יבשה
מכיר בגבולותיה ומתגדר בנדאי ובמוצק ובקבוע
ומרחיק רוחי מן הים הנע בכחל ספקותיו ותעלומותיו
ובלבן אדוות השתניותיו.

עין־יה טמיר

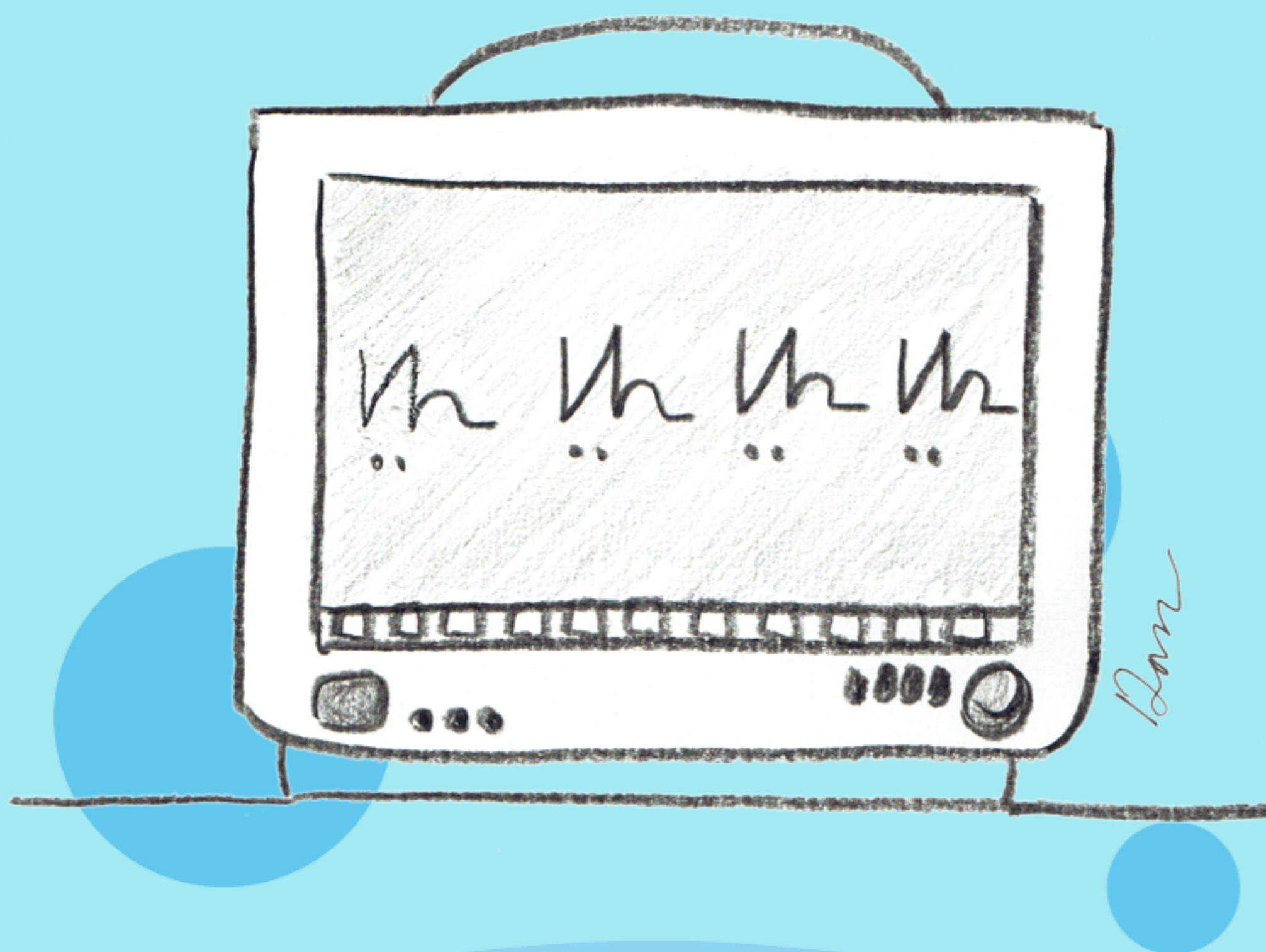
בָּאתָ לְפָרֵט עַל מִיתְרֵי הַקְּרוּעִים,
 לְשִׁיר שִׁירִי,
 לְשֹׁבֵר אֶת חוֹמוֹת הַשְּׁתִיקָה,
 אָתָּה מִכִּיר אֶת הַמְּנַגֵּינָה
 הַיְשָׁנָה וְהַטּוֹבָה,
 מְנַגֵּינַת הַמִּיתְרִים, עֲנַבְלֵי הַנְּסֻתָרִים,
 נָדָם הָרוּחַ, נָדָם כָּל חַי
 כְּשֶׁבָאתָ לְפָרֵט עַל מִיתְרֵי,
 לְשִׁיר שִׁירִי.

הצליל שאבד

ויקי שטמר

הוי, אחי, מאז עזבת גם הצלילים נדמו
בלילה האחרון מתקפלת בתוכם
כדי שלא אראה את העצב בעינים
אלה היו הצלילים האחרונים אשר שמעו מהמוניטור
צליל החיים אשר בקע מתוך הלב ונשמעו כבכי של נבל
רצית לראות את זריחת החמה, לשמע את ציוץ הצפרים
נפלת במצולות אכזבה כמו שיח בר אשר לא חלה בו חריש
גם הכוכבים פבו לך
הצלילים שתקו, כל הדרכים נסגרו
הקירות דממו, השקט היה מחריש, רק הנבל בכה
בדרךך האחרונה הנחתי לך צלילים של געגועים עטופים בזכרונות.

נורית צדרבוים

ראיתי צליל בוקע בחשכה

סופרן קטן בין המון עם.

תו נשמט בהבלחה

מפלים דרך לקולות

לעלות בין השיטין

שאשמע חרישית בנעים זמירות

לחן כנורות שקצב את הזמן

ופעם.

והיה מנגן לי בלהט בתבת תעודה

לגעת בנקדה בעצב חשוף בלא זיוף

כאב בטון מדיק נוגע ללב

מותח שיר לשרירים

קורע מיתר ושר.

קורע מיתר

ושר.

מנגינה עתיקה אומרת תודה
בשפה-תה, הכל במול האור נ-מזור.

יצאה במחול תוססת עמקה

ואנו לשחק תופסת

להדק ביד רכה

ובלחש

למנות אחת עד שלש

עד הד דרש להועד

ולשאל בקול גדול

מי כאן העומד.

דוד ישראל ארונשטם

הצליל מתחיל על תדר לא ידוע ,
אדם נולד ולא מודע לו כלל.
אך יום אחד מבלי לזכור מדוע ,
קולט הוא צליל נופל מהקלל.

בהתחלה הוא מתרגש כילד
הוא לא מבין היכן הצליל הסתר.
אך יום אחד, משנכנס בדלת,
מבין שהוא בעצם מכתר.

וחי אדם בין התוים בשקט,
דרכם את היקום חולם לשבות.
אולי הם במבט שהיא זורקת,
אולי בכל שעוד נותר לחוות.

שמעתי שהמלאכים למעלה,
שוטפים פלים כי אין מזה מנוס.
ולפעמים האצבע מחליקה לה ,
על הזכוכית הרטבה של שפת הכוס.

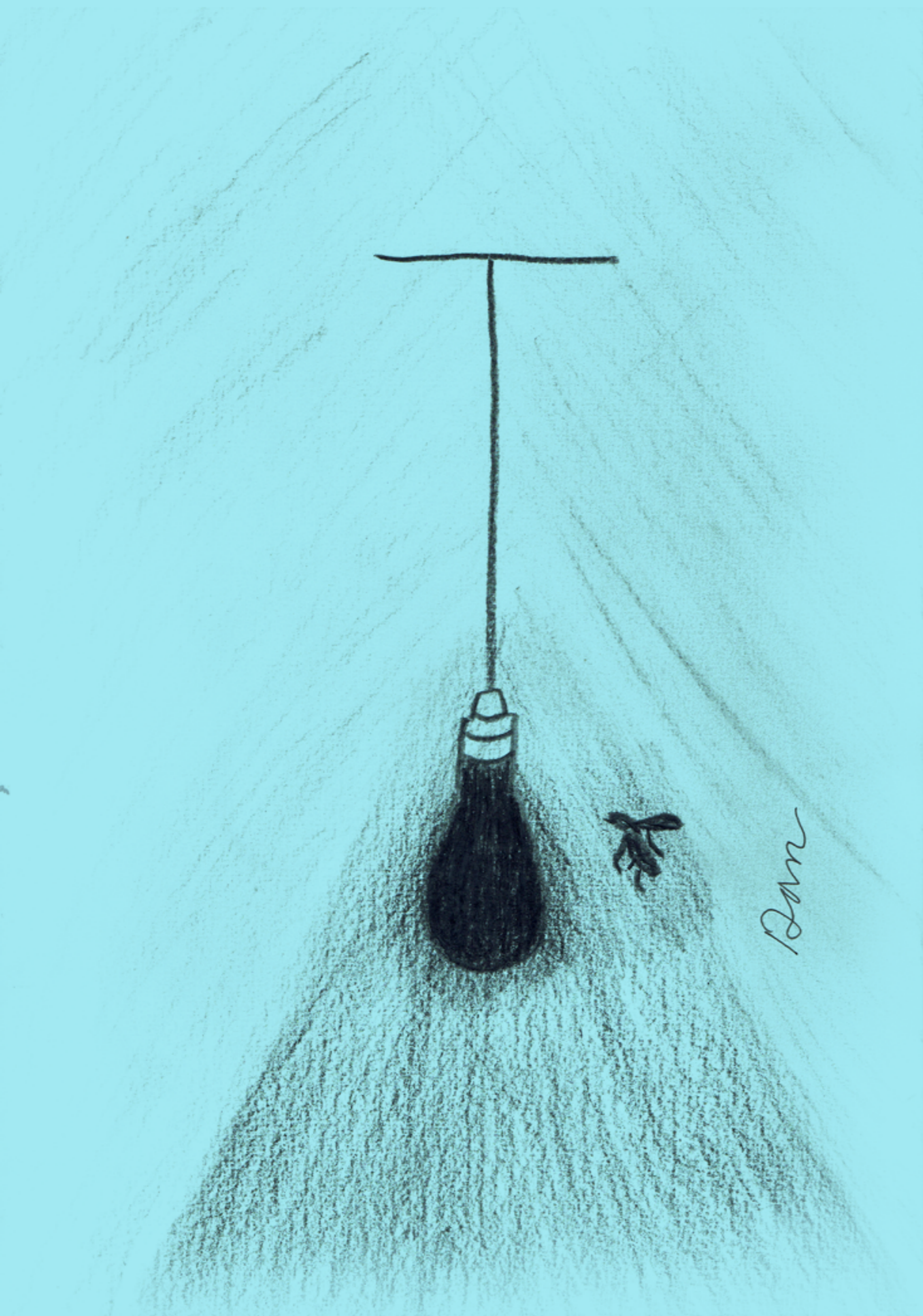

דממה מרה מתוקה

גיא ארש-לויאן

אם תְּחַדֵּל אֲזוּנֵי הַיְחִידָה לְשִׁמְעַ
תְּחַרְשֶׁנָּה צְפָרִי הָאֶהָבָה מְשִׁירָתָן
הָרוּחַ לֹא תִפְרֹט עוֹד בְּעֵצֵי הַחֹרֶשׁ
וּמִתְקָן קוֹל בְּתֵי לֹא יִרְחַשׁ בְּקִרְבֵי –
יִמַר לִי וְאַט־אַט אֶכְבֶּה.

אם תְּחַדֵּל אֲזוּנֵי הַיְחִידָה לְשִׁמְעַ
בְּקוֹל דְּמָמָה דְקָה אֶתְעַטֵּף
וְתַחַת נַעַם כְּנַפְיָהּ רַק רְחֵשֵׁי נֶפֶשׁ וְלֵב
צְלוּלִים וּמְתוּקִים – אֶחָרֵז
אוֹתָם חֶרֶשׁ לְשִׁירִים.

הוא אומר שאני צריכה לבחור מהיכן להתחיל, וכשאני לא יודעת ומבקשת את עזרתו, הוא אומר לי שאתחיל מהתחלה. "מה הקטע שלכם, הפסיכולוגים?" אני שואלת אותו, והוא נשען לאחור בנחת על משענת הכורסה שלו, ואומר לי שוב שאתחיל מהתחלה. איך, לכל הרוחות, אני אמורה להתחיל מהתחלה, כשאני לא יודעת איפה הכול התחיל? האם פשוט ברגע שנולדתי? זה בנלי, אבל הגיוני באותה מידה. זה גם ייתן הסבר למה היום הכול כל כך קשה לי, כי הייתה שם בתחילת הדרך כל כך הרבה אהבה, עד שלא פלא שהיום אני מרגישה כל כך מרוקנת. מצד שני, זה לא התחיל שם. היה עליי לבחור את הנקודה המסוימת. אז התחלתי. מהיום שנודע לי שאבא חולה.

סיפרתי שהם חזרו מהרופא, והמילה האיומה היא התעופפה לה באוויר, כאילו קיבלה המחלה חיים משלה בתוך החיים שלנו, וכאילו מותר לה להיות שם בכלל.

ההמשך נהיה בלתי נסבל מרגע לרגע, המשכתי לספר. אבא עבר סדרת טיפולים כימותרפיים והקרנות, השער שלו נשר והגוף שלו התנפח מבלי יכולת לזהות את האיש עדין המראה שהוא היה.

הוא הנהן בראשו. הוא מכיר את התחושה הזאת של חוסר האונים. אני לא שואלת מהיכן הוא מכיר את זה, האם גם הוא עבר משהו דומה? רק ממשיכה לספר איך אחרי ארבע סדרות של טיפולים הרופא הודיע באופן חגיגי שהוא מרוצה מאוד מהתוצאות ושאפשר לגשת לשלב הבא. "אתה יודע", אמרתי לו, "בכל שלב שעברנו היה נראה לי שהגענו לשלב הקשה ביותר, כי כל שלב גרר נזק גדול יותר בתפקוד של אבא, אבל אז גיליתי שאני סתגלנית בצורה נוראה, שאני מסתגלת במהירות לכל מצב חדש".

הוא ביקש שאתאר לו את השלבים. "זה יעזור לך לדבר על זה", הוא אמר בהיגיון של בית משוגעים. אז דיברתי על אבא, בלי שערות, הולך בראש זקוף, על שתי רגליים בריאות, אל השלב הבא, שממנו הוא יצא אדם אחר. הוא נכנס לחדר הניתוח, ויצא משם עם חצי ריאה פחות. אבא, שלא איבד אפילו טיפה מן האופטימיות שלו ומשמחת החיים שלו, היה צריך ללמוד לנשום עם ריאה אחת בריאה ועוד חצי ריאה חולה. אבא, שהזדקן בתוך שעות.

הוא מסתכל בי במבט שנראה מביך, ואני לוחשת: "הייתי הבת שלו, הרגשתי כמו ילדה אבודה. כשקלטתי שזה הסוף יצאתי לרחוב ופשוט שוטטתי בחוץ שעות. חיפשתי תשובות ולא מצאתי. אני לא יכולה להסביר אפילו כמה קינאתי באישה אחת שחזרה בדיוק מהשוק עם שקית שממנה הציצו עשבי תיבול. היה בה משהו כל כך פשוט, כאילו שהמסע של החיים שלה ברור וקבוע: לקום, לצאת לשוק, לקנות, לחזור הביתה, לבשל, לאכול וללכת לישון".

"כן", הוא אומר לי בהבנה, "לפעמים נראה כאילו אצל אחרים הכול בסדר, למרות שזה ממש לא בטוח שזה כך. טבעי שאנחנו חשים רגשות אשמה", הוא אומר, "זה המצפון שלנו. לפעמים צריך פשוט להשתיק אותו".

אני קמה ממקומי בחוסר מנוחה. "גם אבא שלי שתק אחרי הניתוח. שקט נורא", אני אומרת, "אתה יודע", מבזיק בי פתאום הזיכרון הקשה, "מוזיקה קלסית הוא עדיין אהב מכל הלב. אז קניתי לו דיסק של מוצרט, והוא ישב בכורסה שלו ושר את המוזיקה, בלי קול. הידיים שלו התנופפו באוויר כאילו הוא מנצח על תזמורת. איזה זיכרון מדהים זה. מוזיקה בלחישת".

לרגע הוא משתתק, ואני שומעת כמעט באופן מוחשי וחי את הסימפוניה מספר ארבעים. הוא מסתכל בי ואני רואה צער עמוק בעיניים שלו. אני כמעט מתפתה לשאול אותו אם גם הוא שומע את המוזיקה הזאת, אבל די ברור לי שזו שאלה טיפשית, כי המוזיקה הזאת של החיים נגמרה, ויש כאן שקט מוחלט עכשיו, שקט שכואב באוזניים יותר מכל מוזיקה רעשנית.

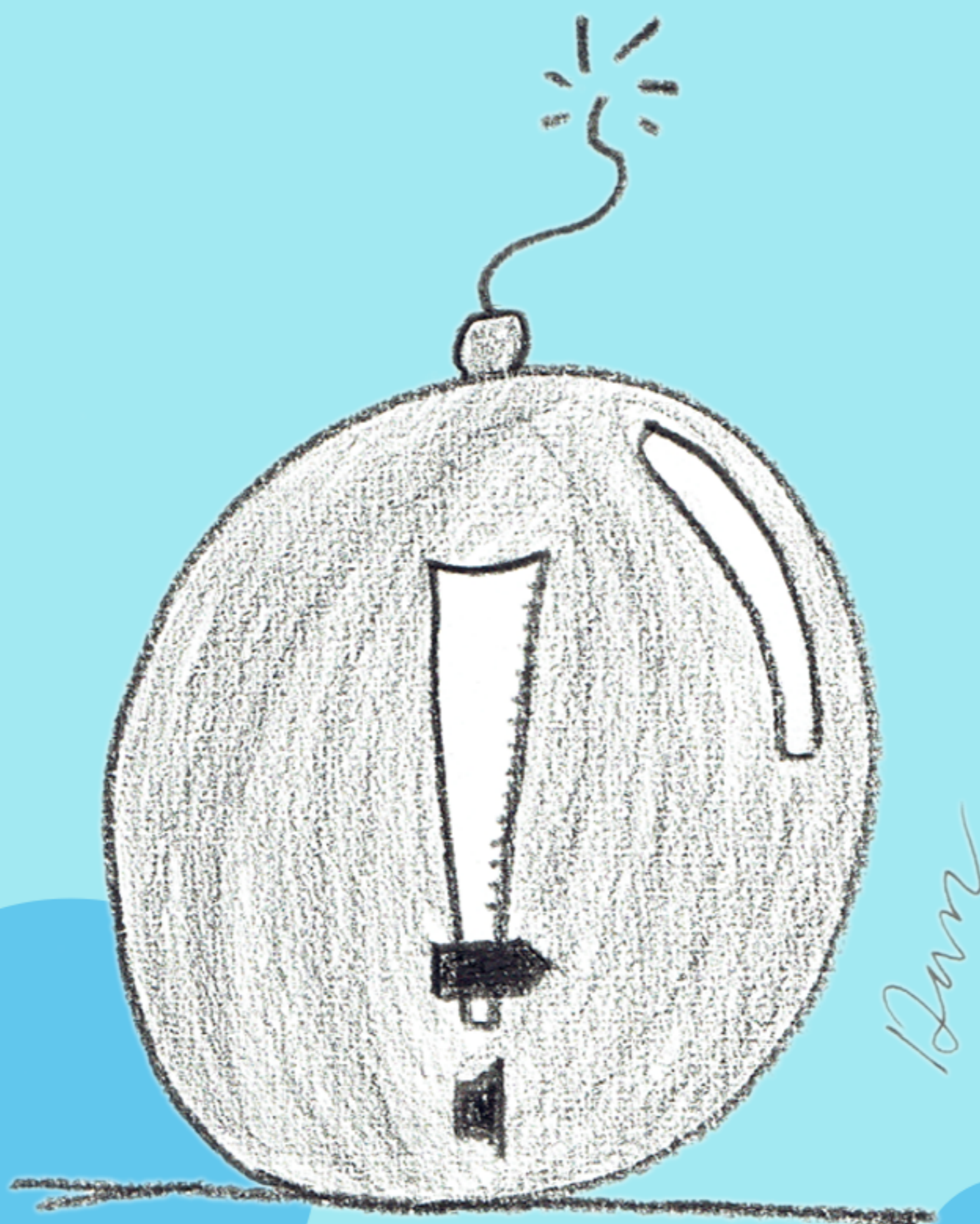
ילנה קוקוליאנסקי

צְלִילֵי חַיִּים חֲדָשִׁים –
אוּ סוּפָה שֶׁל עוֹנָה.

שְׂאֵלָה שְׁנִשְׁלָחָה מִחֶדֶר אַחֵר –
אוּ צְעָקָה מְאֻחָרֶת שְׁנִפְלָה בֵּין הַקִּירוֹת.

שְׁתִּיקָה רוֹעֶמֶת יֵשׁ מְסֻבִּיב לָהּ –
אֲךְ בְּתוֹכָהּ רִכְבֶּת הָרִים שֶׁל מַחְשָׁבוֹת.

אִי אִפְשֵׁר לְרְאוֹת זֹאת עָלֶיהָ –
אֲךְ נִבְצָר מִמֶּנָּה לְשִׁמֵּעַ.

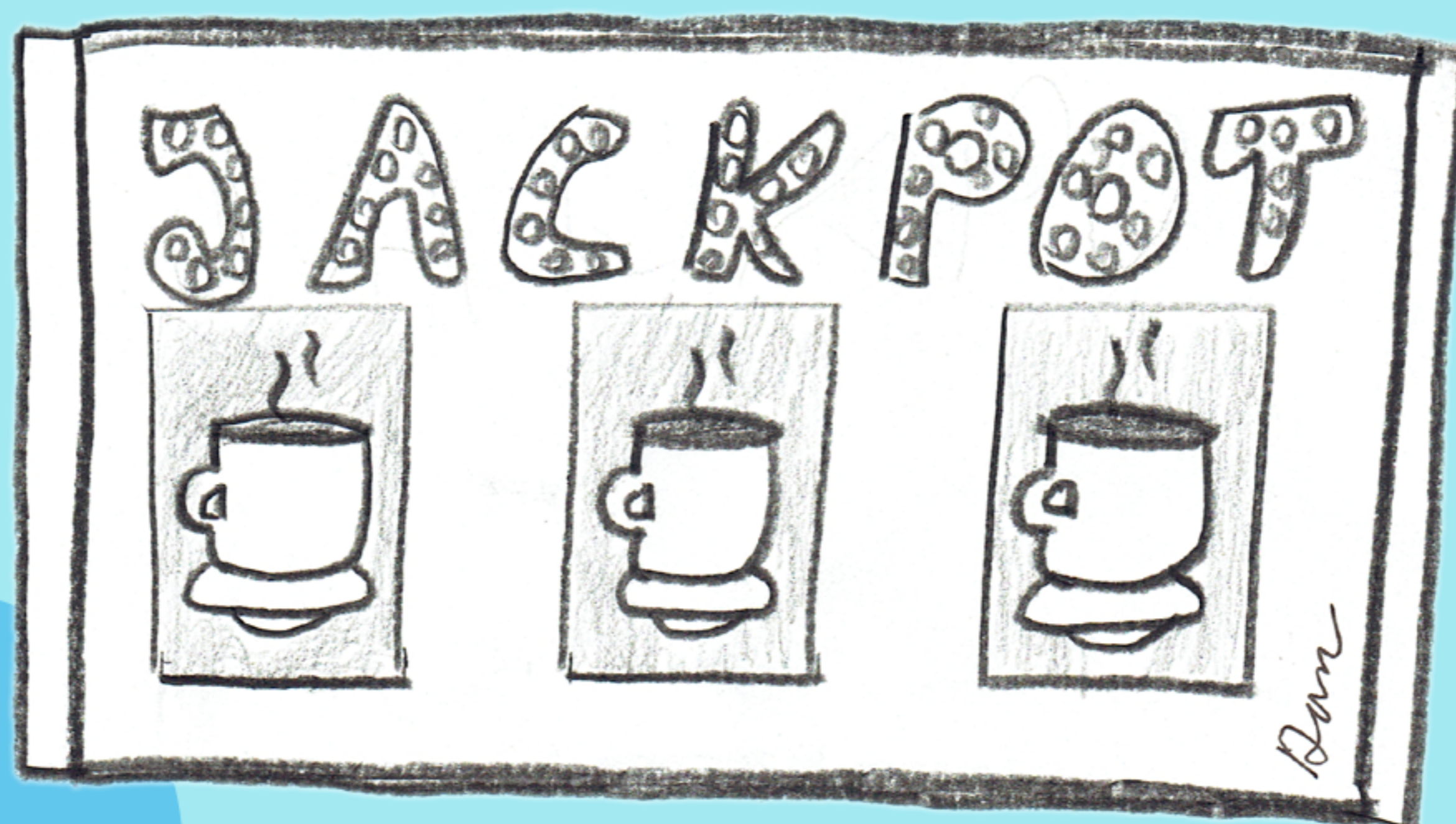
איריס ש'

כבר שנתיים שזה אותו בית קפה. גיליתי אותו במקרה כשיום אחד הייתה לי חצי שעה לשרוף באזור שלא הכרתי בעיר. למען האמת, לא הכרתי אף אזור בעיר. נולדתי וגדלתי בחיפה וכמו בכפר הדרדסים, גם שם היה לי כל מה שהייתי צריכה. מעולם לא היו לי שאיפות לעבור משם ואת הבדידות שלי אהבתי במקום מוכר. אחרי שסיימתי תואר ועוד תואר הציעו לי משרה בתחום שלי בעיר אחרת. אילו צנח עליי קיפוד ענקי מהשמים לא חושבת שהייתי יותר מופתעת. המחשבה שיום אחד אולי אצטרך לעזוב את העיר שלי, את הים שלי, את החורשות שלי, את האוויר שלי והלחות הבלתי נסבלת שלי, את הזרות המוכרת שלי, לא עלתה מעולם על דעתי. אבל זה קרה. שכרתי, ארזתי ונסעתי. בלי מסיבות פְּרָדה ובלי נפנופי ידיים ודמעות.

ואז ביום אחד נקבעה לי פגישת עבודה באיזה רחוב עם שם לא מוכר. מי קורא לרחוב 'שלכת'?, חשבתי לי. ואז הגעתי לאותו בית קפה. מיד כשנכנסתי הרגשתי שמהו מרחף סביבי ואז שוקע בתוכי. זו הייתה המוזיקה שברקע. מעולם לא הייתי בן אדם של מוזיקה. כשכולם היו בקטע של גל חדש ואלטרנטיבי, אני בחרתי לשים אוזניות עם כלום. רק כדי שלא ידברו אתי. זה והחצ'קונים מאוד עזרו לשקט שלי. למחשבות הלא קשורות שלי. זו הייתה הזמרת הזאת. אניה. עם קול מעולם טוב יותר וניגוניות כזאת שעושה נעים בלב, התיישבתי. אני מאמינה שבאיזשהו שלב התחלתי לחייך לעצמי בלי לשים לב כי פנית אליי. לדעתי, זו הייתה הפעם הראשונה שמישהו התחיל לדבר אתי סתם ככה פתאום. אפילו מה השעה מעולם לא שאלו אותי.

לא הבנתי בכלל מה אתה רוצה ומי אתה ומאיפה באת, כי הייתי כל כך שקועה בטוב הזה. ואז שאלת אם אתה יכול לשבת לידי. ופתאום לא היה לי אכפת. התחלנו לדבר. סיפרת לי שאתה חדש בעיר הזאת ומרגיש קצת בודד וכל פעם ששאלת אותי משהו רציתי מאוד לענות כמו שצריך. משהו השתנה בי, ואני יודעת שזאת אניה שעשתה לי את זה, כי רציתי אותך. וידעתי את זה ולא היה אכפת לי. כל כך חמוד. דיברנו ודיברנו ואחרי שעתיים ושלושת רבעי אני פתאום שמה לב ששכחתי את הפגישה שלי. בחיים לא שכחתי כלום. זה מאוד שימח אותי.

נהיינו זוג. אניה נהייתה זמרת הבית, ובית הקפה הזה הוא בית הקפה שלנו. עברנו לגור לידו כי אמרתי לך שהקסם הזה שקורה לי כנראה קשור למקום הזה וזהו. לא העזתי לזוז משם. לא נראה לי ששכנעתי אותך בזה, אבל אתה מושלם גם בזה שאתה לא מתווכח אתי על כלום. השיר הזה Paint the Sky with Stars הפך לשיר הלכת שלי. השיר שבו התחלתי ללכת קדימה מהחושך שבו הייתי. הוא היה שיר החתונה שלנו.

אם תלכי עמי לשירה

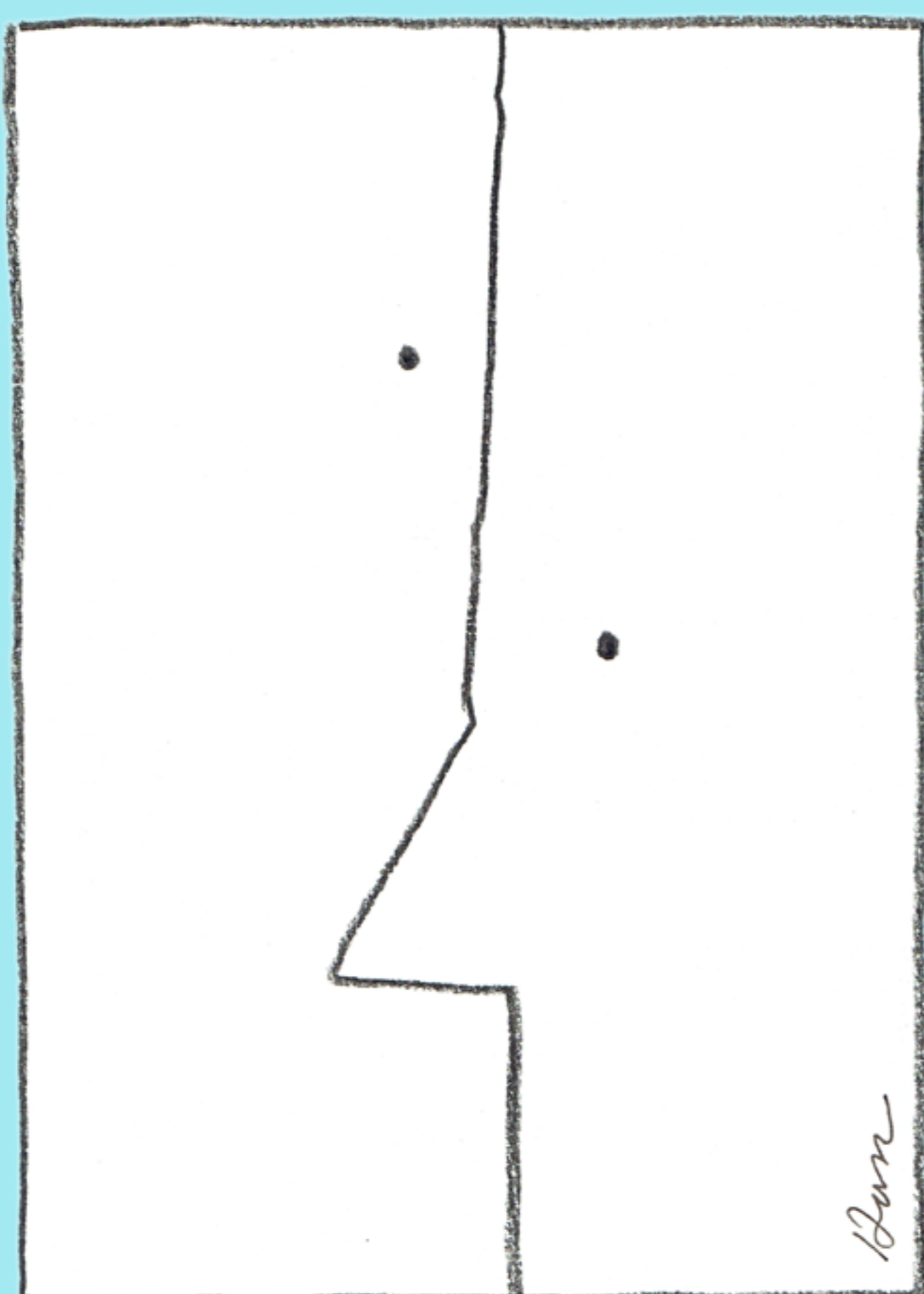
אשר גל

אלך עִמְךָ לְהִיכֵן
שְׁהַמְלַחְמָה הַסְתִּימָה.
יְלָדִים עַל אוֹפְנִים
יִצְלְצְלוּ תַחַת פְּרִיחָה סְגֵלָה
דָּגִים יִפְרְטוּ עָלַי נָבֵל בַּמַּפָּל הַלְבָן.

שִׁקְנָאִים יִשְׂאוּ נְהִי בְּמִקְוֶה
אִם לֹא תִלְכִי עִמִּי לְשִׁירָה.

נִשְׂאָר לְבַד בְּבֵית לְרֵאוֹת קְרָבוֹת
צְלוּם נְהַדָּר שֶׁל תְּרָבוֹת
וּשְׁקִיעָה
לְקוֹל תְּקִתוּק שְׁעוֹן יָשָׁן.

”רַבִּי נְחֻמְיָה אָמַר אִם תִּלְכִי עִמִּי לְשִׁירָה אֶלְךָ עִמְךָ לְמַלְחָמָה, וְאִם לֹא תִלְכִי עִמִּי לְשִׁירָה,
לֹא אֶלְךָ עִמְךָ לְמַלְחָמָה” בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶשָׁה מ'

מייסד: אלירן דיין
עורך אחראי: יאיר בן־חור
עיצוב ועריכה: רובי גורדון
איורים: דן פרבר

עקבו אחרינו גם בפייסבוק: [/motiv.magazine](https://www.facebook.com/motiv.magazine)

אנו קוראים לכם לקחת חלק גם בגיליון הבא...

גיליון 24 של "מוטיב" יראה אור בעוד כחודש ונושא "יום בְּחַיִּים", כפי שמרמז מספר הגיליון וכמחווה לרגל מלאת חמישים שנה לאלבום "סרג'נט כפר" של הביטלס ולשיר המהפכני והנפלא שחותם אותו. שלחו לנו יצירות על יום משמעותי, הרהגורל או סמלי. על יממה אחת שעשתה את מה שלא עשו כל השאר. על עשרים וארבע שעות ששינו את החיים או שהיו להן חיים משל עצמן.

אתם מוזמנים לשלוח את יצירותיכם בנושא זה לכתובת הדואר האלקטרוני:

info@motiv-magazine.co.il

נא לשלוח עד שלוש יצירות בלבד ליוצר - שירים מנוקדים וסיפורים קצרים עד 550 מילה.